

Överenskommelsen

2015

VERKSAMHETSBERÄTTELSE
OCH PARTERNAS ÅRLIGA
ÅTERRAPPORTERING.

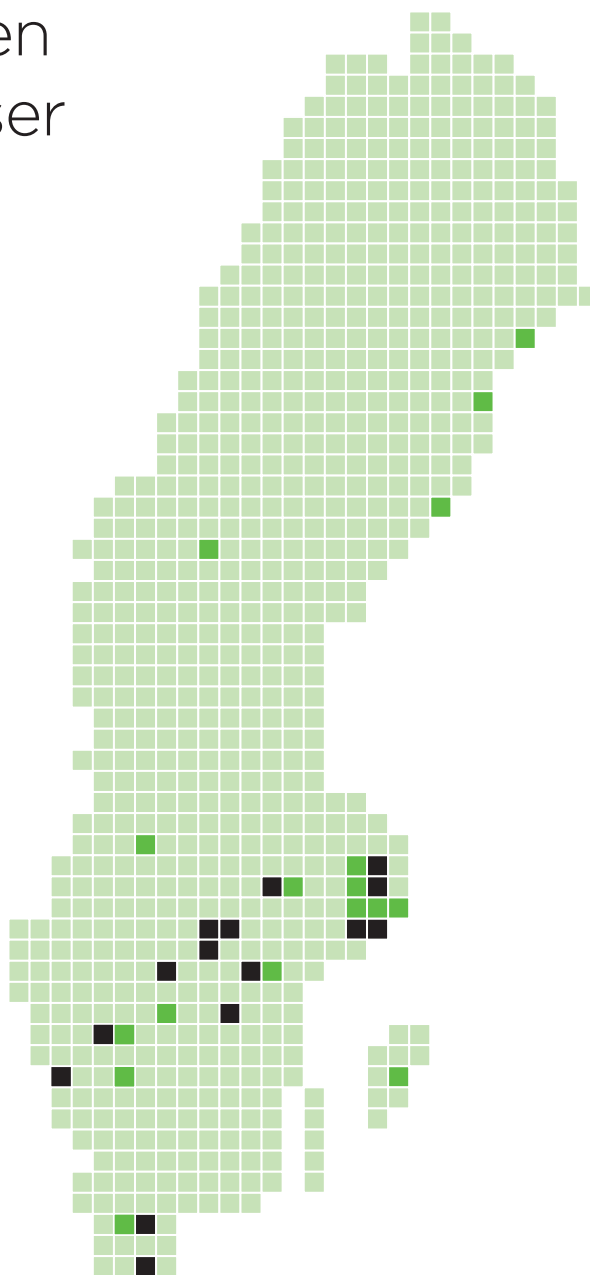
Överenskommelsen i Sverige och platser kansliet besökt under 2015

■ ÖVERENSKOMMELSER I SVERIGE

Botkyrka kommun,
Göteborgs stad, Kumla
kommun, Laxå kommun,
Linköpings kommun,
Norrköpings kommun,
Region Skåne, Sollentuna
kommun, Stockholms
stad, Trelleborgs kommun,
Uppsala kommun, Västra
Götalandsregionen, Örebro
kommun, Region Örebro län
och Västerås stad

■ PLATSER KANSLIET BESÖKT UNDER 2015

Borås, Gotland, Hjo, Umeå,
Uppsala, Värmdö, Västerås,
Sigtuna, Sollentuna,
Stockholm, Norrköping,
Östersund, Region Skåne,
Västra Götalandsregionen,
Luleå, Skellefteå och Region
Värmland.

4

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

Inledning	4
Tema mötesplatser	4
Mera möten	7
Lokal och regional utveckling	8
Kommunikation	11
Gemensamma arbetsgruppen	13
Personal	14

16

2015 ÅRS ÅTERRAPPORTERING
AV REGERINGENS ÅTAGANDEN
OCH ÅTGÄRDER I ÖVERENS-
KOMMELSEN

Inledning	16
Principen om självständighet och oberoende	17
Principen om dialog	19
Principen om kvalitet	23
Principen om långsiktighet	26
Principen om öppenhet och insyn	27
Principen om mångfald	28

30

SKL:S ÅTERRAPPORTERING OM
ÅTAGANDEN UNDER ÅR 2015

Ur Överenskommelsen	30
SKL:s åtaganden	30

34

SAMORDNINGSGRUPPENS
OCH DEN IDÉBURNA PARTENS
ÅTERRAPPORTERING OM
ÅTAGANDEN UNDER 2015

Inledning	34
Nationellt	35
Regionalt/lokalt	37
Internt arbete	38

Verksamhets- berättelse

INLEDNING

Överenskommelsens år 2015 har varit händelserikt. Inte minst under hösten har intresset för samverkan mellan det offentliga och civilsamhällets organisationer verkat större än någonsin. Detta intresse kan delvis hänga samman med att man från flera håll ser samverkan som en del av lösningen när samhället står inför stora utmaningar vad gäller exempelvis flyktingmottagande, EU-migranter, extremism och radikalisering eller stöd till olika utsatta grupper. Att fler ser åt Överenskommelsen kan också ha att göra med att sju år har gått och att den är mer etablerad.

Under året har många möten arrangerats vilket har gett ringar på vattnet och sannolikt också lett till ökat intresse för Överenskommelsen. Och även om temat var Mötesplatser under 2015 kommer Överenskommelsen även framöver vara en plattform för möten.

TEMA MÖTESPLATSER

Överenskommelsen utgör en arena och en plattform för möten mellan offentliga och idéburna aktörer på nationell nivå. För att göra denna arena konkret har Överenskommelsen arrangerat mötesplatser hos myndigheter under 2015. Tillsammans med berörda idéburna organisationer har representanter för den gemensamma arbetsgruppen och kansliet på ett förutsättningslöst sätt mött personal från myndigheten. Mötena inleddes med en presentation av myndighetens

respektive Överenskommelsens uppdrag. Därefter har samtalet varit fritt.

En annan del av temat är samtalsserien Samtal pågår. En första träff inom den arrangerades i oktober.

Utöver detta har Överenskommelsen medverkat och deltagit i en rad nationella, lokala och regionala möten.

● **Allmänna arvsfonden 28 april**

Den första mötesplatsen hölls på Allmänna arvsfonden. De organisationer som deltog var Röda korset och Skyddsvärnet. Diskussionerna handlade bland annat om utformning av projektbidrag. Exempelvis tog organisationerna upp att det kan vara bra med möjligheten att söka mindre bidrag med en enklare blankett. Detta skulle framför allt underlätta för små organisationer. Arvsfonden lyfte frågan om hur man kan nå mindre och nya organisationer med information. Man skulle kanske kunna ha nytta av Överenskommelsens nätverk.

● **Myndigheten för Ungdoms- och Civilsamhällesfrågor 29 april**

Vid besöket på MUCF deltog ett tiotal tjänstepersoner från myndigheten, samt representanter för Överenskommelsen och Svenska kyrkan. Överenskommelsens roll i förhållande till myndigheten och till politiken diskuterades. Samtalet kom också närmare in på principen om mångfald och hur man från myndighetens håll ser på trossamfund.

● **Tillväxtverket 29 maj**

Vid besöket på Tillväxtverket deltog tre tjänstepersoner från myndigheten, representanter för Överenskommelsens kansli och gemen-

samma arbetsgrupp samt representanter för Resurscentrum för kvinnor, Skyddsvärnet och Hela Sverige ska leva. Samtalet började brett och handlade till en början en hel del om sociala företag. Nilla Helgesson från Skyddsvärnet tog bland annat upp att kommunernas näringschefer ofta är dåligt informerade om ideella organisationer och sociala företag.

En viktig fråga som man också gick vidare med efter mötet var den om konsekvensanalys vid regelgivning. Här behöver Tillväxtverket inspel från ideell sektor. Ett uppföljande möte med Idéburna har arrangerats.

● **Migrationsverket 3 september**

Överenskommelsen fick möjligheten att närvara vid ett möte för samordnare av samverkan med civilsamhällets organisationer. Med på mötet var ett antal tjänstepersoner från migrationsverket, representanter för Överenskommelsens kansli, Integrationsöverenskommelsen, Forum idéburna organisationer med social inriktning och Skyddsvärnet.

Samtalet handlade om samverkan för att möta de behov som uppstår när människor kommer nya till Sverige. Forum presenterade sitt asylnätverk som består av en rad organisationer som är aktiva i asyl- och flyktingfrågor.

● **Andra möten med relevans för temat**

Kansliet har dessutom träffat Patrick Amoufah, tjänsteperson på Arbetsförmedlingens huvudkontor med ansvar för sociala företag den 15 september 2015.

Den 17 september 2015 träffade kansliet två representanter för Samordningen för arbetet

med utsatta EES-medborgare som befinner sig i Sverige. Samtalet handlade om Överenskommelsen som en möjlig struktur för att få till snabb gemensam mobilisering när behov uppstår, som i fallet med EU-migranter. Kansliet och samordningen har också diskuterat möjligheten att Överenskommelsen förvaltar de goda exempel som samordningen funnit under arbetets gång och om de kan publiceras på Överenskommelsens hemsida.

Ett möte har även hållits med samordningen mot våldsbejakande extremism den 14 september.

● **Samtal pågår**

Under hösten 2015 och våren 2016 arrangerar Överenskommelsen en samtalsserie som handlar om att vitalisera och bidra till utveckling av Överenskommelsen. Den första träffen ägde rum 12-13 oktober på Sigtunastiftelsen. Omkring 40 representanter för Överenskommelsens tre parter deltog. Dagarna inleddes med lunch och gick sedan över till att ge en bakgrund till varför Överenskommelsen kom till.

Sedan avhandlades de sex principerna och exempel på hur Överenskommelsen kan omsättas i praktisk verklighet. Samtalen fördes både partsvis och i grupper där representanter för flera parter deltog. Några exempel på konkreta förslag som kom upp var att det kan vara lättare att arbeta med principerna än att tala om Överenskommelsen när den ska omsättas i praktik samt att folkbildningens pedagogik skulle kunna appliceras på Överenskommelsen.

Samtal pågår ska fortsätta under våren 2016.

»Regeringen ska inte skapa en politik för det civila samhället, utan med det civila samhället.«

Christer Hallerby, fd statssekreterare, om utgångspunkten för dialogprocessen som edde fram till Överenskommelsen.

● **Konferens & minimässa**

Överenskommelsens årliga konferens hölls den 4 december 2015 i Bryggarsalen i Stockholm, 130 personer var anmälda till dagen som utgick från årets tema mötesplatser. Under dagen hölls fyra programpunkter från scenen under ledning av Kristina Ljungros, som var konferensens moderator. Det var tre paneler med representanter för överenskommelser på nationell, regional och lokal nivå samt en presentation av KIM-projektet. Mellan programpunkterna hade deltagarna möjlighet att mingla i den minimässa som fanns i lokalen. Mässan bestod av 15 utställare från bland annat idéburna organisationer, myndigheter – samt lokala och regionala överenskommelser.

Dagens sista programpunkt var premiären av 2015 års tematiska studie som är en film. Premiärtalade gjorde kultur- och demokrati-minister Alice Bah Kunkke.

● **Överenskommelsen – en plattform för möten och samverkan**

I Överenskommelsens uppdrag ingår att årligen genomföra en tematisk studie, årets

tematiska studie har tagit avstamp i temat för 2015, mötesplatser. Men nytt för i år är att den tematiska studien inte har producerats i bokform, utan som en film.

Filmen visar ett smakprov på vad jämlik dialog mellan olika parter med olika förutsättningar kan innebära och hur den kan göra nytta för samhället. Filmaren Kalle Folke har producerat filmen på uppdrag av Överenskommelsens kansli. Den tematiska studien syftar till att tydliggöra och skapa djupare förståelse kring vad en överenskommelse kan bidra till. Filmen ingår i det utbud av informationsfilmer som Överenskommelsen producerat och kommer att producera framöver.

NERA MÖTEN

● **Tematisk studie 2014, släppseminarium**

Bland det första som hände 2015 var att Överenskommelsen arrangerade ett seminarium där 2014 års tematiska studie med internationellt fokus presenterades den 17 februari med afternoon tea på Grilliska huset i Stockholm. Skribenten av studien, Jonas Anderson presenterade rapporten som delvis består av en sammanställning av det som framkom vid 2014 års konferens med internationellt tema.

»Sluta inte vara röst.«

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kunkhes uppmaning till idéburna organisationer i sitt tal under Överenskommelsens årliga konferens.

● **Fredagsfika**

För att sprida kunskap om Överenskommelsen och för att få in inspiration och kloka tankar till Överenskommelsen arrangerar kansliet med jämna mellan rum så kallat fredagsfika. I år har följande fikats med Överenskommelsen:

- Daniel Carlryd, Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, CAN, 21/1
- Fredrik Mellqvist, Brottsofferjouren, 6/3
- Rädda Barnen, Ulrika Sundler Lycke och Göran Holmström, 11/6
- Marika Markovits, Victoria Engman-Broadley, Stockholms Stadsmission, 18/8
- Carina Sommarström och Therese Ydreemark, Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, 11/9
- Folkbildningsförbundet, David Samuelsson och Sensus Cecilia Bergström, 13/11

● **Medverkan i konferenser, utbildningar och seminarier**

I Överenskommelsekansliets uppdrag ingår att samla och förvalta kunskap. Ett av flera sätt att få ny kunskap och samtidigt sprida information om Överenskommelsen är att delta i olika konferenser och seminarier.

- Seminarium om effektutvärdering, PwC, 21/1.
- Kristdemokraternas kommundagar, Örebro 21/2.
- Forskarkonferens »25 år av civilsamhällesforskning« Ersta Sköndals Högskola 16-17/6.
- Tematisk förmiddag med Forums styrelse om Överenskommelsen 16/9.
- Regeringens hearing och uppföljning av denna 2/10 respektive 3/11.
- Integrationsöverenskommelsens konferens 17/11.

- Ideellt forum 18/11.
- Medverkan på utbildningen Civila Samhället i Samhället som arrangeras av MUCF och Ersta Sköndal högskola 19/11.
- Temadag, Civilsamhällets roll för social hållbarhet 20/11.
- MUCFs konferens om civilsamhällesforskning med mingel som Överenskommelsen var med och arrangerade 3/12.
- Sociala rörelser, engagemang och samverkan i en ny tid, frukostseminarium arrangerat av Stockholms stad 8/12.

LOKAL OCH REGIONAL UTVECKLING

År 2015 fick Överenskommelsens kansli förstärkta medel för att ytterligare kunna fokusera på utvecklingen av regionala och lokala överenskommelser och dialogprocesser. Detta gjordes bland annat genom att tillsätta en ny tjänst med särskilt ansvar att ha kontakt med och besöka lokala och regionala överenskommelser. Under hösten fanns också möjligheten att få stöd till aktiviteter inom ramen för regionala och lokala överenskommelser i form av att den nationella Överenskommelsen gick in som medarrangör. I november initierades ett insamlingsarbete via en enkät. Målet är att skapa en "idébank" med goda exempel på Överenskommelsens webbplats. Arbetet kommer att fortlöpa under våren 2016.

● Lokalt kartläggning

Under 2014 och 2015 har en kartläggning gjorts av regionala och lokala överenskommelser. Bakgrunden till den kartläggning var

en önskan att fördjupa resultaten som framkom under arbetet med Överenskommelsens femårsuppföljning.

I kartläggningen ställdes frågor till såväl kommuner som till organisationer. Kommundelen genomfördes av Samira Radwan och den delen som handlar om organisationerna genomfördes av Rebecka Andersen. Resultaten ligger delvis till grund för det arbete som kansliet gör för att utveckla verksamheten riktad till lokala och regionala processer.

● Besök under året

Under 2015 har kansliet genomfört ett antal besök hos regioner och kommuner, samt deltagit vid flera övergripande träffar och seminarier. Överenskommelsen har varit medarrangör vid ett tillfälle, på Gotland den 5 december. Nedan följer en lista över genomförda besök under verksamhetsåret:

BORÅS

Borås stad har tagit initiativ för att få till en lokal överenskommelse. Den 16 juni träffade verksamhetsutvecklare Daniel Grönblad, tillsammans med en representant för den gemensamma arbetsgruppen, en samarbetsgrupp bestående av representanter för kommunen, föreningsrådet samt Svenska Kyrkan för att informera om Överenskommelsen. Den 15 september genomfördes även en uppstartsträff med omkring 100 deltagare och ett dialogmöte med ca 70 deltagare den 24 november.

GOTLAND

Den 5 december, i samband med internationella frivilligdagen genomförde man på

Gotland en dialogkonferens. Nationella Överenskommelsen var medarrangör. Talare under dagen var Daniel Grönberg (Överenskommelsen), Lars Svedberg (Ersta Sköndals Högskola) samt Elin Vestberg (Enhetschef Individuell Människohjälp)

HJO

Kommunen tog kontakt med Överenskommelsen för att få information om hur man kan stärka samverkan med civilsamhället, främst kring integration. Den 21 september fick ett antal kommunala chefer information om Överenskommelsen.

NORRKÖPING

Den 22 september deltog kansliet vid en halvdagsutbildning av kommunens tjänstemän, om civilsamhället och samverkan. För utbildningen ansvarade Myndigheten för Civilsamhälles- och ungdomsfrågor, MUCF.

SIGTUNA

Den 18 juni genomfördes en träff med en förvaltningschef och en utredare, om Överenskommelsen och om hur en kommun därigenom kan utveckla samverkan med civilsamhället.

SOLLENTUNA

Den 16 maj deltog Överenskommelsen vid en uppstartsträff efter att den lokala överenskommelsen blivit klar.

STOCKHOLM

Stockholms stad arrangerade den 10 november en dialogkonferens om den lokala överenskommelsen med social inriktning.

Överenskommelsen representeras av representanter från den gemensamma arbetsgruppen och från kansliet.

UMEÅ

Överenskommelsen höll i en informationspunkt vid ett dialogmöte för idéburna organisationer i kommunen den 10 december.

UPPSALA

Den 2 september genomfördes en träff med kommunens ansvarige för den lokala överenskommelsen i Uppsala. Samma kväll deltog kansliet vid ett dialogmöte för idéburna organisationer i kommunen. Huvudfrågan för mötet var hur idéburna ska stärka sin struktur/organisation i samarbetet med kommunen.

VÄRMDÖ

Under våren tog politiker kontakt med Överenskommelsens kansli då man önskade få till en lokal överenskommelse i kommunen. Efter träffar med kansliet samt stöd i kommunikation och material genomfördes den 14 november en uppstartsträff med cirka 30 deltagare. Verksamhetsutvecklaren medverkade som föreläsare under ett informationspass.

VÄSTERÅS

Efter en genomgripande process arrangerade Västerås en signeringsceremoni den 19 september, för den nyligen färdigskrivna och beslutade lokala överenskommelsen. Den lokala överenskommelsen skrevs under av närmare 40 idéburna organisationer tillsammans med kommunstyrelsens ordförande och ett antal förvaltningschefer. Överenskommelsen närvarade med information.

»Bygger man upp en överenskommelse på ett bra sätt, utifrån beskriven process, och låter det ta den tid som behövs, så får man en oerhört bra grund att få fram konkreta samarbeten och verksamheter, till exempel IOP.«

Dan Ericsson

ÖSTERSUND

Vid ett dialogmöte med kommunen och idéburna organisationer den 20 november, medverkade Överenskommelsens verksamhetsutvecklare under ett informationspass. Cirka 50 personer deltog på mötet där även regeringens utredare, Dan Ericsson talade om Utredningen för ett stärkt civilsamhälle.

REGION SKÅNE

Ludvig Sandberg från den gemensamma arbetsgruppen höll en presentation tillsammans med kansliets verksamhetsutvecklare vid regionens processledarnätverk den 28 augusti. Den 23 november genomförde Region Skåne en större konferens om integration. Överenskommelsens kansli finns med som utställare.

REGION VÄSTRA GÖTALAND

Den 29 augusti höll Överenskommelsen ett informationspass vid ett dialogmöte för

idéburna om regionens handlingsplan utifrån den regionala överenskommelsen. Den 24 november medverkade ordförande för den gemensamma arbetsgruppen, Lotta Johansson på en temadag om ensamkommande barn som arrangerades av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Den 9 december genomförde Region Västra Götaland ett större seminarium kring integration. Överenskommelsen som samverkansmodell lyftes på flera olika sätt under dagen.

REGION VÄRMLAND

En representant för den gemensamma arbetsgruppen höll en presentation tillsammans med kansliets verksamhetsutvecklare, vid ett dialogmöte med landstinget tillsammans med idéburna organisationer den 23 oktober. Cirka 70 personer deltog i mötet.

ÖVRE NORRLAND

Överenskommelsens kansli medverkade vid genomförande av spelet Komma Överens i Umeå 21 januari. Under april genomfördes två konferenser i Övre Norrland där Överenskommelsens kansli medverkade; den 24 april vid en dialogkonferens i Luleå och den 27 april vid en konferens om samhällsutveckling.

Paraplyorganisationen Social Ekonomi Övre Norrland (SEÖN) genomförde ett medlemsmöte i Skellefteå, den 11 december. Verksamhetsutvecklaren var med och höll en presentation om samverkan.

● **Metodstödet – guide till en Överenskommelse**

Överenskommelsens metodstöd "Guide till en överenskommelse" har delats ut till

processledare och styrgrupper i de kommuner och regioner som befinner sig i eller inför en process för att få till stånd en lokal/regional överenskommelse. Mottagandet har varit mycket positivt. Materialet har i nuläget tagit slut på kansliet och ny beställning kommer att göras. Vidare har ett flertal önskemål framkommit om att utveckla materialet ännu mer, till exempel genom att ta fram ett studiecirkelmateriale med boken som underlag. Detta arbete kommer att fortsätta under 2016.

● **Spelet Komma Överens**

Spelet "Komma Överens" är ett spel om att skapa nya samarbeten för att lösa gemensamma utmaningar. Genom att byta roller arbetar spelarna tillsammans för att knyta nya kontakter, hitta samarbeten och analysera vilka parter som behövs för att göra idéer till verklighet.

Spelet är särskilt utformat för att passa i processer där olika parter med olika ingångsvärden möts. En typisk sådan process är skapandet av en lokal eller regional överenskommelse. Under året har spelet använts vid några tillfällen och blivit uppskattat av dem som deltagit.

- Kansliet besökte Umeå den 23 januari, tillsammans med Gustav Edman från Fabrikommunikation, för att spela "Komma Överens" med representanter från såväl Umeå kommun som från länet.
- En spelledarutbildning genomfördes i samband med processledarträffen den 6 februari i Stockholm.
- Frivilligsamordnarnas förbunds årsmöte i Eskilstuna den 9-10 mars

- En spelomgång på nationell nivå genomfördes i Stockholm den 4 juni. Deltog gjorde den gemensamma arbetsgruppen och andra representanter för parterna på nationell nivå.

För att spelet ska få bättre spridning har en film som illustrerar hur en spelomgång kan gå till tagits fram av kansliet och publicerats på overenskommelsen.se.

● **Processledarnätverket**

Överenskommelsens kansli har ett nätverk som består av 63 processledare spridda över hela landet. Dessa kallas till träffar två gånger om året och får riktad information, via mail och hemsida som kan vara bra att ha i processledarrollen. Under året har två processledarträffar genomförts den 6 februari och den 7 september. Cirka 10 personer deltog vid respektive träff.

Innehållet i träffarna har varit:

- Erfarenhetsutbyte
- Metodstöd, boken "Guide till en överenskommelse"
- Spelet, "Komma överens"
- Europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen

KOMMUNIKATION

Under verksamhetsåret 2015 har Överenskommelsen fortsatt fokusera på god kommunikation, både internt, det vill säga Överenskommelsens kansli och gemensamma arbetsgrupp, och externt.

● Intranät

Under hösten har Strollo & Co tagit fram ett intranät som kommer att tas i bruk under 2016. Intranätet ska användas av kansliet och den gemensamma arbetsgruppen.

● Webb

Under 2015 har Överenskommelsens kansli kontinuerligt arbetat med utveckling av webben. Bland annat har ett arbete pågått under hösten 2015 med att integrera en tidslinje på webben, som förklarar hur en process från idé till signerad överenskommelse kan se ut. Tidslinjen kommer att finnas på webben under början av 2016.

Hemsidan är Överenskommelsens främsta kanal för information. Antalet besökare har under 2015 succesivt ökat från 620 unika besökare i början av året till att i juni ligga på 2517 unika besökare i månaden. Ökningen kan bero på att den nya hemsidan blivit mer etablerad. Under hösten 2015 har antalet unika besökare i genomsnitt varit 1898 stycken varje månad.

● Sociala medier

Överenskommelsen syns kontinuerligt i sociala medier. Det är ett viktigt komplement till hemsidan och övriga kommunikationskanaler. De sociala mediekkanaler som Överenskommelsen använder sig av är en Facebooksida och ett Twitterkonto.

På Facebook kommunicerar kansliet i regel med cirka tre till fem inlägg i veckan, som oftast handlar om besökta arrangemang eller sådant Överenskommelsen arrangerar eller vill sprida.

Twitterkontot fungerar som en snabb kanal för att nå ut här och nu med korta nyheter. Kansliets kommunikatör och verksamhetsledare är de som twittrar.

Överenskommelsen hade vid i slutet av året 400 följare på Twitter och 1040 personer gillade Överenskommelsen på Facebook.

● Nya och uppdaterade material

Under 2015 har delar av befintligt material tryckts upp i nya upplagor. Det gäller Överenskommelsens lättlästa version som ofta delas ut i olika sammanhang.

Europeisk kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen har också tryckts i en ny upplaga om 600 exemplar under hösten 2015.

Guide till en Överenskommelse, som är en handbok i stegen från idé till verklighet är en populär liten bok för att förstå Överenskommelsen och dialogprocessen. Den trycktes i slutet av 2015 i en ny upplaga.

Som ett led i att ta fram metodmaterial och skapa förståelse kring samverkan har Överenskommelsen bland annat valt att producera korta informationsfilmer. Detta har gått hand i hand med årets tematiska studie. En kortare informationsfilm som producerats är den med Marika Markovits, direktor på Stockholms Stadsmission.

● Mässor och representation

I Överenskommelsens uppdrag ingår att kommunicera och synas utåt. Det görs bland annat genom webben, sociala medier och kansliets olika kontaktnät. Men även genom att medverka vid diverse seminarier, konferenser och andra arrangemang.

MÄSSA SKOOPI

Skoopii arrangerade den 8-9 april en mäs­sa för sociala företag på Norra latin i Stockholm. Överenskommelsens kansli var en av ut­stäl­larna under båda dagarna.

ALMEDALEN

Överenskommelsens kansli deltog i 15 se­minarier under Almedalsveckan 2015, men arrangerade inga egna seminarier. Av de se­minarier som kansliet deltog i kan till exempel nämnas Hur kan myndigheter och idéburna samverka kring de sociala utmaningarna? arrangerat av Hela Människan och Studie­förbundet Bilda, New citizens and policy entrepreneurs - the role and impact of civil society in China arrangerat av Arbetsgruppen för Kinadagen, Kairos Future, Mannheimer Swartling, SEB, Svenska Institutet, Tillväxta­nals, Sweden China Trade Council, Tracktwo, Veryday och Länge leve orten - kultur och bildning för alla arrangerat av Riksteatern och Studieförbundet.

SOCIALCHEFSDAGARNA

Socialchefs­dagarna i Norrköping ägde rum från 30 september till 2 oktober 2015 och är ett årligen återkommande arrangemang som Överenskommelsen tidigare har deltagit i. Överenskommelsen ställde ut och informerade intresserade. Mässan innebar många sam­tal, mycket material som delades ut och flera nya kontakter att följa upp. Det blev tydligt att intresset för samverkan är stort.

Under dagarna passade kansliet också på att lyssna till samordningen mot våldsbekämpande extremism som hade en program­punkt.

GEMENSAMMA ARBETSGRUPPEN

Överenskommelsens gemensamma arbets­grupp anger inriktningen för Överenskommelsens verksamhet och kansliet utför det operativa arbetet. Förutom regelbundna möten uppdaterar kansliet den gemensamma arbetsgruppen via veckobrev. Inför möten hålls dessutom avstämningar med presidiet där alla parter är representerade. Presidiet sätter dagordningen för kommande möten. Arbetsgruppens ledamöter har också del­tagit i olika möten med organisationer och verksamheter i egen eller kansliets regi.

Under 2015 har Lotta Johansson varit ordförande för den gemensamma arbets­gruppen. Lotta representerar den idéburna parten och är nominerad av Hela Sverige ska Leva. Vice ordförande var Tarja Birkoff, regeringskansliet. Övriga ledamöter i GAG under 2015 var:

- Cecilia Bergström, Idéburna parten, nominerad av Sensus
- Victoria Engman-Broadley, Idéburna parten, nominerad av Stockholms Stadsmission
- Hannah Kroksson, Idéburna parten, nominerad av LSU, Landsorganisationen Sveriges Unga.
- Truls Neubeck, Idéburna parten, nominerad av Famna
- Ludvig Sandberg, Idéburna parten, nominerad av Forum
- Anna-Karin Berglund, SKL
- Lena Langlet, SKL
- Malin Svanberg, SKL
- Eva Westerling, SKL (Ersattes av Lena Langlet)

- Martin Jeppsson, Regeringen,
Socialdepartementet
- Maria Nilson, Regeringen,
Kulturdepartementet

● Möten

Gemensamma arbetsgruppen har under 2015 haft åtta möten. De flesta möten har varit från kl. 9.00 till kl. 12.00, medan vissa har varit förlängda för att få tid till att fördjupa diskussioner i frågor som rör exempelvis verksamhetsplanering.

● Utveckling

Samtal Pågå har inneburit flera diskussioner för den gemensamma arbetsgruppen om vilka behov som finns av att utveckla Överenskommelsen. Det kan konstateras att arbetet fortfarande handlar om att gräva där vi står. Det finns mycket kvar att göra inom ramen för Överenskommelsen som den ser ut idag och att utveckla arbetet utifrån detta.

Redan 2014 började kansliet att hålla korta introduktionstillfällen för nya medlemmar i den gemensamma arbetsgruppen. Detta för att säkerställa att alla fått den bakgrundinformation som finns om Överenskommelsen och en känsla för hur arbetet i gruppen och på kansliet går till. Dessa introduktionstillfällen planeras löpande.

● Verksamhetsrevision

En verksamhetsrevision genomfördes under slutet av 2014 och början av 2015 av konsultfirman Ramböll i syfte att få underlag att diskutera hur uppföljningsstrukturen kan förbättras. Resultaten av arbetet har diskuterats

i den gemensamma arbetsgruppen och finns med i det fortsatta arbetet.

● Extra resurs för den idéburna parten

Under hösten anställdes Lina Rengius Persson som verksamhetsutvecklare med fokus på den idéburna parten. Tjänsten innebär att de idéburna nu har en resurs att använda sig av för att få fram och sprida information och samordna möten med mera. Kansliet har också påbörjat en kartläggning av de anslutna organisationerna och deras engagemang i Överenskommelsen, såväl som en insamling av exempel på hur Överenskommelsen och dess principer används i organisationernas egna verksamheter.

Under året har följande organisationer anslutit sig till Överenskommelsen: Riksförbundet Sveriges Frivilligcentraler, Rädda Barnen, Spånga Blå Bandförening, Blå Vägen, New Connexion och Winnet Stockholms län. Av dessa har Blå Vägen och Winnet också anslutit sig till beslutet om samverkan. FSO Fria Förskolor har tagit steg för att skriva under både Överenskommelsen och beslutet om samverkan.

PERSONAL

Under året har det skett relativt stora förändringar bland personalen på Överenskommelsens kansli. Verksamhetsledare Jenny Ögren lämnade sin tjänst 30 april och Hanna Schubert, tidigare kommunikatör tog över verksamhetsledarskapet. Ekim Caglar fortsatte som kommunikatör och för att sköta verksamhetsutvecklingen med fokus på regi-

onala och lokala processer anställdes Daniel Grönberg från och med 1 juni.

Den 18 augusti tillträdde Johan Radix som vikarierande kommunikatör då Ekim Caglar gick på föräldraledighet.

Vidare anställdes Lina Rengius Persson som verksamhetsutvecklare på halvtid för att stötta och utveckla arbetet med den idéburna parten. Bemanningen i slutet av 2015 var som följer:

- Verksamhetsledare 80%
- Kommunikatör 100%
- Verksamhetsutvecklare 100%
- Verksamhetsutvecklare 50%

● **Kompetensutveckling**

Under året har Ekim Caglar gått en tvådagarsutbildning i layoutprogrammet Indesign.

Johan Radix har deltagit i programmet Ung med Makt, som är ett ledarskapsprogram riktat mot unga ledare i civilsamhället. Ung med Makt drivs av LSU – Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer tillsammans med PWC och Ideell Arena. Ung med Makt syftar till att utveckla deltagarna som individer och som ledare. Under året deltar adepterna på fyra internatträffar och en avslutande endagsträff. Förutom detta har varje adept en mentor. Adepten och mentorn träffas kontinuerligt under året där adeptens utveckling är i fokus. ■

2015 års åter- rapportering av regeringens åtaganden och åtgärder i Överens- kommelsen

INLEDNING

Överenskommelsen mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting beslutades av regeringen den 23 oktober 2008, efter en dialog med närmare 90 organisationer. Överenskommelsen är en ömsesidig avsiktsförklaring mellan parterna.

Huvudmålet med Överenskommelsen är att stärka de idéburna organisationernas självständiga och oberoende roll som röstbärare och opinionsbildare, samt att stödja framväxten av en betydligt större mångfald av utförare och leverantörer inom hälso- och sjukvården och omsorgen. Överenskommelsen ska tydliggöra de ideella aktörernas roll inom det sociala området och möjliggöra för dessa att konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer verksamma på området.

Överenskommelsen vilar på ett gemensamt åtagande att göra Överenskommelsen känd nationellt och lokalt, att verka för att stödja initiativ till överenskommelser mellan parter på lokal nivå och att systematiskt och kontinuerligt följa upp Överenskommelsens genomförande och utveckla dess innehåll.

Uppföljning och utvärdering av Överenskommelsen ska ske kontinuerligt när det gäller åtaganden, åtgärder och resurser till den ideella sektorn. Principerna ska följas upp vart femte år. Målet är att Överenskommelsen ska vara ett levande dokument som på ett inspirerande sätt bidrar till att ta tillvara sektorns kompetens och värde och utvecklar förutsättningarna för de idéburna organisationernas möjligheter att verka.

I Överenskommelsen finns sex gemensamma principer som grund för samverkan mellan parterna. Dessa är självständighet och oberoende, dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet och insyn samt mångfald.

I Överenskommelsen gör parterna olika åtaganden, varav några är gemensamma. För att uppfylla åtagandena genomförs en rad åtgärder.

I förevarande rapport redovisar regeringen sina åtaganden och åtgärder med anledning av Överenskommelsen. Återrapporteringen gäller åtgärder som har initierats mellan åren 2009 och 2015. Några av dessa är slutförda, medan andra fortsätter in i en ny fas av genomförande och pågår även under 2016 och framåt.

Arbetet med att följa upp Överenskommelsen leds av en partsgemensam arbetsgrupp i enlighet med regeringens beslut (IJ/2397/UF). För närvarande innehar de idéburna organisationerna ordförandeposten. Regeringen avsätter årligen 2,6 miljoner kronor för uppföljning av Överenskommelsen och för att stödja framväxten av lokala överenskommelser. I uppföljningen ingår att årligen ta fram en tematisk studie, att genomföra en årlig uppföljningskonferens och att redovisa en årlig rapport. Till sin hjälp har gruppen ett kansli som bland annat arbetar med att sprida kunskap och information om Överenskommelsen, samt att i övrigt genomföra det som arbetsgruppen har beslutat om.

PRINCIPEN OM SJÄLVSTÄNDIGHET OCH OBEROENDE

● Åtaganden

Att

- rollen som röstbärare och opinionsbildare erkänns.
- visa respekt för enskilda organisationers egenvärde.

● Åtgärd

Att

- verka för att statliga stöd utformas med hänsyn till principen om självständighet och oberoende.

● Rapportering

PRINCIPER FÖR STATLIGT STÖD M.M.

Principen om självständighet och oberoende avspeglar det civila samhällets centrala betydelse för demokratin och innebär att organisationerna inom det civila samhället självständigt ska kunna formulera sitt uppdrag i samhället utifrån sin egen värdegrund.

För att det civila samhällets organisationer både självständigt och långsiktigt ska kunna upprätthålla funktioner utan något större inslag av offentlig styrning bör en övervägande del av bidragen till det civila samhällets organisationer vara organisationsbidrag och liknande generella bidrag, dock med utrymme för flexibilitet med hänsyn till varje bidragssystem och områdes karaktär (prop. 2009/10:55). Sammanlagt 12,3 miljarder kronor fördelades under 2014 i statligt stöd till det civila samhällets organisationer, vilket är högre än tidigare bl.a. på grund av att vissa

bidrag har omdisponerats till att omfatta det civila samhället.

STATSBIDRAG TILL IDÉBUREN SEKTOR

För 2014 fördelade Socialstyrelsen drygt 93 miljoner kronor i verksamhetsbidrag till 66 organisationer inom det sociala området i enlighet med förordning (2011:1062) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området. Organisationerna har fått bidraget för sin sociala verksamhet inom områdena alkohol och narkotika, utsatta barn och deras familjer, motverka våld mot kvinnor, stöd till efterlevande och hälsofrämjande arbete. Många av organisationerna som har fått del av bidraget är verksamma inom flera av dessa områden.

Socialstyrelsen fördelar årligen 109 miljoner kronor i utvecklingsmedel för att kvalitetsutveckla arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn, barn som bevittnat våld och våldsutövare (dnr S2011/11337/FST och S2014/8440/FST). Av dessa avsätts 20 miljoner kronor till ideella föreningar som bedriver verksamhet på lokal nivå.

Idéburna organisationer spelar en viktig roll i arbetet för att motverka hiv/aids och andra sexuellt överförbara och blodburna sjukdomar. I förordning (2013:666) om statsbidrag till landsting och vissa kommuner för vissa insatser mot hivinfektion anges att ett av syftena med statsbidraget är att förstärka och komplettera sådana insatser som landstingen och vissa kommuner vidtar för att samarbeta med eller stödja ideella organisationer som är juridiska personer och som verkar för de uppställda målen för statsbidraget.

Regeringen har beslutat om ett verksamhetsbidrag som regleras i förordningen (2009:955) om statsbidrag till vissa juridiska personer som tillhandahåller meningsfull sysselsättning till personer med psykisk funktionsnedsättning. Juridiska personer, t.ex. ideella organisationer, stiftelser, sociala och privata företag etc., kan ansöka om bidraget hos Socialstyrelsen. Syftet med statsbidraget är att förstärka och komplettera kommunernas och landstingens insatser för att ge personer med en psykisk funktionsnedsättning en meningsfull sysselsättning. Under 2015 fördelade Socialstyrelsen 30 miljoner kronor för detta ändamål.

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att fördela 20 000 000 kronor till organisationer som företräder vårdprofessioner respektive patienter för insatser som syftar till att implementera nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder samt för allmänna insatser som leder till en bättre hälso- och sjukvård för personer med kroniska sjukdomar.

INKOMSTSKATTEREGLER FÖR IDÉBUREN SEKTOR

Den 1 januari 2014 infördes nya inkomstskatteregler för den ideella sektorn. Ändringarna innebar att inkomstskattereglerna för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund anpassades bättre till dagens samhälle. Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund fick samma ändamålskrav. Vissa ändamål och begrepp moderniserades. Det innebär bl.a. att det tidigare ändamålet hjälpverksamhet bland (ekonomiskt) behövande i stället benämns

social hjälpverksamhet. De krav på verksamhet och inkomstanvändning (verksamhets- och fullföljdskrav) som ställs på stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund tydliggjordess och gjordes mer rätts-säkra. Fullföljdskravet gjordess dessutom mer generöst.

SKATTEFRIHET FÖR IDEELL SECONDHANDFÖRSÄLJNING

I budgetpropositionen för 2016 föreslog regeringen att det i inkomstskattelagen ska anges att allmännyttiga ideella föreningars och registrerade trossamfunds verksamhet med försäljning av skänkta varor som utnyttjas som finansieringskälla för det ideella arbetet ska vara skattefri. Undantaget från skatteplikt gäller om föreningen eller trossamfundet i övrigt uppfyller de krav som ställs för inskränkt skattskyldighet. De nya reglerna träder i kraft den 1 januari 2016.

PRINCIPEN OM DIALOG

● Åtaganden

Att

- verka för att det utvecklas former för ett mer systematiskt utbyte av erfarenheter mellan regeringen och idéburna organisationer.
- delge och informera idéburna organisationer om relevanta processer inom Regeringskansliet och andra statliga myndigheter inom det sociala området.
- verka för att samverka mellan organisationer och kommunal socialtjänst utvecklas.

● Åtgärder

Att

- undersöka möjligheterna att använda redan existerande delegationer etc. för systematiskt utbyte av erfarenheter och eventuellt utvidgande av den ideella sektorns deltagande.
- undersöka vilka processer inom Regeringskansliet och andra statliga myndigheter inom det sociala området som den ideella sektorn bör informeras om.
- kontinuerligt inbjuda Sveriges Kommuner och Landsting att delta i fortlöpande möten med staten och den ideella sektorn.
- uppmärksamma vikten av att höra ideella sektorns synpunkter under t.ex. utredningsarbete samt att i relevanta utredningsdirektiv ange vikten av att utredningen ska inhämta synpunkter från den ideella sektorn.
- främja nationella mötesplatser med idéburna organisationer för att gemensamt diskutera dessas förutsättningar och villkor.
- utveckla informationsutbytet i dialog med de idéburna organisationerna för att skapa bättre förankrat beslutsunderlag.

● Rapportering

FORMALISERADE SAMRÅD OCH ANDRA FORUM FÖR DIALOG

Samråd om jämställdhetsfrågor sker med det civila samhället inom ramen för Jämställdhetsrådet. Jämställdhetsrådet, som inrättades redan 1982, träffas som regel två-tre gånger per år under jämställdhetsministerns ordförandeskap för information och diskus-

sion om aktuella jämställdhetspolitiska frågor. Vid höstmötet informeras rådet i regel om budgetpropositionen, och vid vårmötet om genomförandet och resultat av FN:s Kvinnokommissions årliga möte. Därutöver sker ett utbyte av aktuella jämställdhetspolitiska frågor.

Sedan ett antal år tillbaka utbyter regeringen erfarenheter och inhämtar synpunkter från de idéburna organisationerna inom ramen för bland annat Funktionshindersdelegationen (S 1998:B), Pensionärskommittén (S 1991:08) och Brukardelegationen (S 2003:C). I Funktionshindersdelegationen förs en löpande dialog om hur funktionshindersorganisationernas delaktighet kan utvecklas och öka både genom delegationen och genom andra beslutsprocesser i Regeringskansliet. I Brukardelegationen förs en löpande dialog om aktuella frågor inom det sociala området utifrån ett brukarperspektiv och tillfälle ges för ledamöterna att lyfta frågor till regeringen.

Vidare har Myndigheten för delaktighet etablerat ett funktionshindersråd med representanter från funktionshindersorganisationerna. Funktionshindersrådets arbete vilar på en överenskommelse där ramarna för funktionshindersrådet definieras. Överenskommelsen utgår från Europarådets kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen. Vidare har myndigheten tagit fram en vägledning för att stödja andra myndigheter i deras arbete för ökat samråd med funktionshindersorganisationerna. Myndigheten håller även årliga temadialoger i samarbete med dessa organisationer och olika myndigheter för att utveckla arbetet med att genomföra de funktionshinderspolitiska målen.

Sedan år 2000 anordnas regelbundet samråd då ansvarigt statsråd träffar Sveriges fem nationella minoriteter. I och med regeringens strategi för romsk inkludering 2012–2032, som bör präglas av romsk delaktighet och romskt inflytande, beslutade Regeringskansliet 2013 att upprätta en romsk referensgrupp med 20 romska kvinnor och män, såväl representanter från enskilda organisationer som sakkunniga och andra romska företrädare. Under 2015 har gruppen träffats fyra gånger för att diskutera hur regeringen kan utveckla och förbättra styrningen och insatserna i strategin för romsk inkludering. Regeringskansliet har också regelbundet skickat ut information om sitt och regeringens arbete till en bredare krets romska företrädare.

Regeringen har antagit en strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck (2013/4750/A/DISK). För att organisationer som företräder hbt-personer ska kunna bidra med kunskap och erfarenheter inom området har Regeringskansliet bjudit in till samråd med dessa organisationer.

Europa 2020-strategin är EU:s gemensamma strategi för tillväxt och sysselsättning som syftar till att uppnå smart och hållbar tillväxt för alla med 2020 som mål. Inför framtagningen av de årliga nationella reformprogrammen, som presenterar insatser för att uppnå de nationella mål som regeringen har satt upp för att bidra till de EU-gemensamma målsättningarna, genomförs samråd med intresseorganisationer inom det civila samhället för att informera om regeringens insatser samt diskutera organisationernas roll i detta arbete.

Regeringens strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT-politiken) sträcker sig t.o.m. 2015. Under året har arbete pågått för att formulera en förnyad strategi för kommande fem år (2016–2020). I arbetet har civilsamhällets organisationer inom ANDT-området deltagit, bl.a. genom medverkan vid de fyra hearingar som folkhälso-, sjukvårds- och idrottsministern har inbjudit till för att diskutera erfarenheter från den förra strategiperioden och utmaningar framöver. Det civila samhällets organisationer har en central roll när det gäller spridning, förankring och genomförande av ANDT-strategins mål och insatser på nationell, regional och lokal nivå. De idéburna organisationernas kunskap och erfarenheter har också tagits till vara i regeringens råd för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksfrågor (ANDT-rådet) och i arbetet med de årliga åtgärdsprogram som sekretariatet sammanställt och som legat till grund för regeringens prioriteringar för nästkommande år för att nå uppställda mål i ANDT-strategin.

I november 2014 tillträdde den nationella samordnaren för den sociala barn- och ungdomsvården (S2014/6314/FST). Samordnarens uppdrag är att driva på utvecklingen till en medskapande social barn- och ungdomsvård av god kvalitet. Detta sker bland annat genom besök hos drygt 50 kommuner och genom att föra dialog med andra viktiga aktörer. Flera möten har ägt rum och dialoger förs med olika barnrättsorganisationer och andra idéburna organisationer för att inhämta deras kunskaper och skapa nya kontaktytor för en bättre social barn- och ungdomsvård. Dialoger kommer att föras fram till det att uppdraget avslutas den sista april 2017.

Regeringen har under 2015 tagit initiativ till kontinuerliga dialoger där Barnombudsmannen och idéburna organisationer, deltar. Syftet är att bidra till en ökad samsyn och samordning i frågor som rör barnets rättigheter. Dialogerna tar sin utgångspunkt i de senaste rekommendationerna som FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) lämnat till Sverige 2015.

Under 2015 genomfördes en temadialog om flickor och pojkars utsatthet på internet, med fokus på sociala medier. Dialogen är en av åtgärderna i regeringens handlingsplan för skydd av barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp (2014–2015). I dialogen deltog relevanta aktörer från myndigheter, idéburna organisationer och företag som sociala medier och operatörsbolag. Under dialogen delgavs erfarenheter samt fördes diskussion kring utmaningar och framtida åtgärder inom olika ansvarsområden.

MYNDIGHETSSTÖD

I regeringens budgetproposition för 2012 (prop. 2011/12:1) beskrivs ett antal insatser relaterade till propositionen om politiken för det civila samhället (prop. 2009/10:55). Därutöver beskrivs det behov som politiken för det civila samhället har av stöd i en myndighet som kan hantera frågor som rör det civila samhället och dess organisationers villkor som röstbärare och opinionsbildare och göra människor delaktiga utifrån engagemang och vilja att påverka den egna livssituationen. I Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, f.d. Ungdomsstyrelsens instruktion fr.o.m. 2012 framgår att Ungdomsstyrelsen inom ramen för politiken för det

civila samhället har i uppdrag att utgöra ett myndighetsstöd. Myndigheten ska därmed ansvara för att det finns samlad kunskap inom området och sprida denna, analysera, följa upp och utvärdera insatser inom området samt bilda nätverk för samverkan med andra berörda myndigheter och organisationer. De ska administrera ett partsgemensamt forum samt genomföra en kod om främjande av medborgerligt deltagande (Code of Good Practice on Civil Participation). Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, startade hösten 2012, utifrån sitt uppdrag om det civila samhället, en tankemedja kring politiken för det civila samhället. Tjänstemän och politiker från kommuner och regionförbund samlas för att utveckla samarbetet med ideella föreningar. MUCF har vidare tagit initiativ till att bilda nätverk kring kunskapsfrågor med myndigheter och andra aktörer som på olika sätt relaterar till det civila samhället i sina uppdrag. Sedan 2014 driver MUCF CivSam.se, en webbplats där vetenskapligt grundad kunskap om det civila samhället inom olika områden sammanställs.

PARTSGEMENSAMT FORUM OCH RAPPORT UTIFRÅN DET CIVILA SAMHÄLLET PERSPEKTIV

Partsgemensamt forum utgör en plattform för dialog på nationell nivå mellan regeringen och det civila samhällets organisationer. Ett syfte med forumet är att följa upp och utveckla politiken för det civila samhället. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har sedan 2011 haft i uppdrag att genomföra Partsgemensamt forum för dialog mellan regeringen och det civila samhället.

I forumet ingår representanter från sexton idéburna organisationer från olika områden. Vidare inbjuds Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att delta. Forumet möts ca fem gånger per år. Arbetet presenteras i en årlig skrift som visar på vilka gemensamma frågor som varit på agendan och hur parterna ser på utmaningar och möjligheter inom olika områden. Partsgemensamt Forum 2015 behandlade teman som roller och gränsdragningar mellan staten och det civila samhället, gemensamma verktyg i mötet med samhällsutmaningar såsom ökande migration samt civilsamhället som demokratibärare i samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor genomför årligen på regeringens uppdrag en uppföljningsrapport utifrån det civila samhällets organisationers perspektiv. Rapporten Villkor för ideella föreningar och trossamfund, (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 2015) bygger på en enkätundersökning som skickades till ett representativt urval av ideella organisationer, Svenska Kyrkans organisationer och övriga trossamfund. Uppföljningen visar bl.a. att föreningar som får bidrag eller har uppdrag från den offentliga sektorn upplever att de kan bevara sin självständiga och oberoende roll som röstbärare i relation till stat och kommun. Undersökningen visar vidare att mer än hälften av de ideella föreningarna anser sig vara beroende av bidrag för att kunna bedriva sin kärnverksamhet. Bland trossamfunden var andelen betydligt mindre. Det framgår även i rapporten att ideella föreningar och trossamfund i hög grad är missnöjda med myndighetskontakter och tjänstemäns kun-

skaper om organisationernas villkor, främst på lokal och regional nivå.

FORTSATT DIALOG

Arbetet med utökat samråd fortsätter inom Regeringskansliet, bl.a. genom den interdepartementala arbetsgrupp som inrättats för uppföljningen av politiken för det civila samhället. Uppföljningen görs i förhållande till det övergripande målet för politiken: att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin, och de sex principerna som vägleder politiken för det civila samhället. Ett särskilt informationsmaterial har tagits fram inom Regeringskansliet för att ytterligare stödja och utveckla formerna för Regeringskansliets samråd med det civila samhällets organisationer.

Under 2015 har ett metodstöd för regeringens kontakter med det civila samhället tagits fram, kallat sakråd. Regeringen använder modellen för sakråd för att höja kvalitet i regeringens underlag, underlätta och effektivisera kunskapsinhämtning samt bättre samordna departementens kontakter med det civila samhällets organisationer för en ökad samstämmighet i Regeringskansliet. Under våren 2016 kommer ett antal pilotprojekt att genomföras för att testa och utvärdera sakrådsmodellen.

PRINCIPEN OM KVALITET

● **Åtaganden**

Att

- de idéburna organisationernas egenvärde erkänns.

- främja kunskapsuppbyggnad, statistik och forskning om den ideella sektorn.
- verka för att tillgängligheten till gällande lagar, regler och föreskrifter som är av betydelse för den ideella sektorns förutsättningar och villkor ökar.
- kunskapen om den ideella sektorns erfarenhet och kvalitet ökar i den statliga förvaltningen.

● **Åtgärder**

Att

- uppmärksamma möjligheterna att utbilda relevant personal inom den statliga förvaltningen om den ideella sektorns förutsättningar och villkor m.m.
- i enlighet med budgetpropositionen 2008 fortsätta utvecklingen av statistiken inom välfärdsområdet.
- verka för att statliga myndigheter följer upp och utvärderar även insatser som genomförs av den ideella sektorn inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården.
- verka för att kvalitetsindikatorer utvecklas som mäter vad den ideella sektorn utför inom socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens områden.

● **Rapportering**

FORSKNINGSPROGRAM OM DET CIVILA SAMHÄLLET

Vetenskapsrådet ansvarar sedan 2009 för ett flervetenskapligt forskningsprogram om det civila samhället. Inom ramen för forskningsprogrammet pågår för närvarande 16 forskningsprojekt. Av totalt 65 inkomna ansökningar beviljades fem nya projektbidrag

under 2014. De beviljade projekten omfattade olika forskningsinriktningar. Ett exempel är Civilsamhället och den deliberativa demokratin: frivilligföreningars roll i det offentliga samtalet om förortsupplopp och dess orsaker. Ett annat exempel är De sociala mekanismerna bakom det medlemslösa civilsamhällets organisationer i Polen, Ryssland och Sverige.

Vidare fördelade MUCF under 2014 medel till studier inom identifierade behovsområden avseende det civila samhället. Det inkom 22 ansökningar som prövades av en vetenskaplig beredningsgrupp. Ett exempel på de fem projekt som fick stöd var en studie om välfärdsproduktionen inom Svenska kyrkan. Ett annat projekt ska undersöka i vilken grad offentliga organisationer styr det svenska civilsamhället genom den formella öronmärkningen av pengar. Ett tredje exempel är ett projekt som handlar om att utforska interaktionen mellan det civila samhället och den offentliga sektorn och de krav på mål- och resultatuppföljning som externa aktörer ställer på civilsamhällets organisationer.

Under året genomförde MUCF även kunskapsseminariet "Riktningar och rön i forskningen om det civila samhället" i syfte att sprida och påvisa forskning som berör civila samhällets villkor. Seminariet genomfördes med Ideell Arena och samlade flera hundra deltagare. Av de som svarade på utvärdering av seminariet uppgav 67 procent högsta eller näst högsta betyg när det gällde hur användbart innehållet var för deras arbete.

STATISTIK OM DET CIVILA SAMHÄLLET
SCB lämnade i december 2014 rapporten Det civila samhället 2011–2012 – ett regerings-

uppdrag med undersökningar från Statistiska centralbyrån. I rapporten redovisas statistik om organisationernas ekonomi på ett sätt som anpassats till FN:s statistiksystem för satelliträkenskaper om ideella organisationer, International Classification of Non Profit Organisations (ICNPO), för att bättre beskriva det civila samhället. Den sammanlagda informationen från ovanstående undersökningar visar en total intäktssida för det civila samhället om 223 mdkr för 2012. Den största delen av uppgifterna om intäkterna (56 procent) kommer från materialet i undersökningen Organisationers ekonomi. Omsättningssiffrorna för det civila samhället såg ut som följer: 156 mdkr i produktion, 66 mdkr i förbrukning samt 90 mdkr i förädlingsvärde. Det sistnämnda står för 2,8 procent av det totala förädlingsvärdet i brutto till baspris i hela ekonomin. Antal personer verksamma i det civila samhället uppgick under 2012 till 123 000 heltidsanställda, 4 000 aktiva i bostadsrättsföreningar samt 1,8 miljoner ideellt arbetande personer. Enligt SCB:s statistik utförs således 96 procent av arbetet ideellt. De områdena med överlägset högst inkomster var Rekreation och kultur varav idrotten är störst.

Ersta Sköndal Högskola fick i uppdrag att undersöka frivilliga insatser i och utanför föreningslivet 2014. Ersta Sköndal högskola har i fyra tidigare befolkningsstudier undersökt frivilligt eller ideellt arbete. Uppdraget redovisades med en rapport i samband med överlämnandet i maj 2015. Forskningen visar att engagemangsnivån är fortsatt stabil och på samma nivåer som tidigare undersökningar. Drygt 53 procent av befolkningen gör

ideella insatser och den tid medborgarna lägger ner på insatser ökar något, särskilt hos kvinnor. I snitt gör var och en av dessa personer cirka 15 timmars ideella insatser per månad, det vill säga 4 timmar i veckan. [Det är 57 procent män och 50 procent kvinnor som arbetar ideellt. Den genomsnittliga nedlagda tiden är 17 timmar i månaden för män och 13 timmar i månaden för kvinnor. Undersökningen visar att bland de som utför ideellt arbete är andelen föreningsanslutna 87 procent när det gäller de insatser som medborgarna väljer att engagera sig i.]

ÖPPNA JÄMFÖRELSE OCH KVALITETSINDIKATORER

År 2009 beslutade regeringen om en strategi för kvalitetsutveckling genom öppna jämförelser inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården (S2009/5130/SK). Utifrån strategin pågår en löpande utveckling av system för öppna jämförelser samt kvalitetsindikatorer inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Enligt visionen i strategin ska det finnas lättillgängliga, aktuella, ändamålsenliga och tillförlitliga kunskapsunderlag i form av öppna jämförelser som stödjer fria val, förbättringsarbete och granskning av socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Under 2013 ledde Socialdepartementet ett arbete med att ta fram en handlingsplan för det fortsatta arbetet med öppna jämförelser inom hälso- och sjukvården. Fokus ska enligt planen särskilt ligga på hur jämförelserna kan användas i det patientnära förbättringsarbetet. Arbetet med planen har pågått under 2014. På samma sätt har Socialdepartementet tillsammans med Socialstyrelsen lett ett arbete och tagit fram en handlingsplan för åren 2015–2018 inom den

sociala sektorn. I arbetet har representanter för den idéburna sektorn aktivt deltagit.

FÖRSTÄRKT UPPHANDLINGS- KOMPETENS VID UPPHANDLING AV VERKSAMHET SOM BERÖR ÄLDRE OCH PERSONER MED FUNKTIONS- NEDSÄTTNING

Konkurrensverket (KKV) har under 2015 haft regeringens uppdrag att förstärka upphandlingskompetensen hos de myndigheter som upphandlar verksamhet som berör äldre och personer med funktionsnedsättning. KKV har genomfört utbildning för tjänstemän och politiker från tio kommuner under maj, juni och augusti. En vägledning har tagits fram som vänder sig till kommuner som stöd vid upphandling av omsorgs- och stödinsatser till personer med funktionsnedsättning. Vägledningen har tagits fram i dialog med ett flertal leverantörer, SKL, Socialstyrelsen, IVO samt ett flertal brukarorganisationer. Den 1 september övergick uppdraget till den nya Upphandlingsmyndigheten.

ETISK PLATTFORM FÖR VÅRD OCH OMSORG

I oktober 2012 inleddes ett gemensamt samarbete mellan arbetsgivar-, bransch- och fackliga organisationer inom vård och omsorg för att öka öppenheten och insynen kring kvalitet, ekonomi och anställningsvillkor hos utförare av vård och omsorg med offentlig finansiering. Arbetet har resulterat i en överenskommelse mellan de kollektivavtalslutande parterna inom vård och omsorg benämnd Etisk plattform för öppenhet och insyn i vård och omsorg. Överenskommel-

sen mellan parterna undertecknades den 23 september 2013. Utgångspunkten är att alla offentliga, privata och idéburna utförare med offentlig finansiering, exempelvis äldreboenden, vårdcentraler och hemtjänst, ska kunna ansluta sig till plattformen. Regeringen är ingen egen part men ger finansiellt stöd till konkretiseringen av Överenskommelsen.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD I IDEELLA FÖRENINGAR

Socialstyrelsen har utrett vilka regeländringar och andra åtgärder som kan vara motiverade för att underlätta för legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal att arbeta inom ideell för- eningsverksamhet. De svårigheter som finns för detta och som har kommit fram i utred- ningen rör främst att det finns en osäkerhet om när olika delar av hälso- och sjukvårdens regelverk ska tillämpas i dessa sammanhang och att det är svårt för det ideella förenings- livet att leva upp till regelverkets krav på vårdgivare.

INFORMATIONSMATERIAL ANPASSAT FÖR IDEELLA FÖRENINGAR

Socialstyrelsen har i regleringsbrevet för 2016 fått i uppdrag att ta fram ett informations- material om hälso- och sjukvårdens regelverk särskilt anpassat för ideella föreningar. Upp- draget är en fortsättning på uppdraget om hälso- och sjukvård i ideella föreningar. Infor- mationsmaterialet ska syfta till att underlätta för hälso- och sjukvårdspersonal att verka inom ideella föreningar genom att kraven på verksamheten och på hälso- och sjukvårds- personalen tydliggörs. Socialstyrelsen ska redovisa uppdraget senast den 15 juni 2016.

PRINCIPEN OM LÅNGSIKTIGHET

● Åtaganden

Att

- öka förutsättningarna för förutsägbarhet i den ideella sektorns verksamhet.
- verka för en bred politisk förankring av Överenskommelsen.
- verka för att kunskap och erfarenhet i sektorn tillvaratas och förvaltas för sam- hällsutvecklingen.
- fortsätta att utveckla likvärdiga villkor för olika områden inom den idéburna sektorn.

● Åtgärder

Att

- verka för att det råder tydliga villkor när det gäller den ideella sektorns långsiktiga förutsättningar att utöva sina verksam- heter.
- ta till vara erfarenheter och verka för att olika aktörer sprider kunskap om den me- todutveckling som sker inom den ideella sektorn.

● Rapportering

TYDLIGA VILLKOR

Principen om långsiktighet syftar till att förbättra organisationernas möjligheter att planera, bedriva och utveckla sin verksamhet på ett långsiktigt sätt. Grunden för att det civila samhället ska kunna spela en aktiv roll i demokratin, både i sin röstbärande funktion och i sin dialog med staten, är att det finns goda och långsiktiga förutsättningar för or- ganisationerna att bedriva såväl verksamhet som organisationsutveckling.

Ett generellt stöd, såsom organisations- och verksamhetsbidrag, gör det möjligt för det civila samhällets organisationer att på ett långsiktigt sätt upprätthålla basfunktioner utan något större inslag av offentlig styrning. Statsbidrag om sammanlagt ca 12 miljarder kronor fördelas till det civila samhällets organisationer inom flertalet verksamhetsområden

IDÉBURNAS ERFARENHETER TAS TILLVARA I METODUTVECKLING
Folkhälsomyndigheten genomför årligen dialogforum för kommuner och idéburna organisationer när det gäller föräldrastöd. Syftet är att utbyta erfarenheter samt ta till vara och sprida goda exempel på det lokala arbetet med att utveckla föräldrastödet.

PRINCIPEN OM ÖPPENHET OCH INSYN

● **Åtaganden**

Att

- i mötet med idéburna organisationer bejaka och visa öppenhet inför de olika former som sektorns aktörer uppvisar.
- verka för att allmänheten får saklig och relevant information om vad idéburna organisationer kan erbjuda.
- utveckla informationsinsatserna till den ideella sektorn i frågor som rör de idéburna organisationerna.
- erbjuda möjligheter för idéburna organisationer att påverka genom att framföra sina synpunkter i frågor som rör idéburna organisationer.

● **Åtgärder**

Att

- utöka samrådet med idéburna organisationer i de av regeringens processer som berör det civila samhället.
- i ökad utsträckning informera om aktuella utredningar som rör idéburna organisationer för att fler ska kunna bli delaktiga i remissförfarandet.

● **Rapportering**

SAMRÅD OCH DIALOG

Under våren 2015 genomfördes den femte interna breda uppföljningen i Regeringskansliet av politiken för det civila samhället. Uppföljningen av politikområdet görs årligen för att möjliggöra en analys av insatserna i relation till det övergripande målet för politiken, att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin, och de sex principer som är vägledande för politiken för det civila samhället. En preliminär sammanställning av enkätsvaren visar att cirka 12 miljarder kronor fördelats i statliga bidrag till det civila samhällets organisationer. Andelen organisations- och verksamhetsbidrag ligger på en fortsatt hög nivå (ca 72 %) i förhållande till andelen projektbidrag. Remissförfarandet är en samrådsform som används för att uppfylla regeringens krav på beredning av regeringsärenden. Synpunkter inhämtas från myndigheter, kommuner och landsting men även från det civila samhällets organisationer. Totalt har 1713 remisser skickats ut till fler än 90 organisationer under 2014. Det formella remissförfarandet behöver ibland kompletteras genom att information och synpunkter inhämtas även på

andra sätt från det civila samhällets organisationer. Under 2014 fanns i Regeringskansliet 52 fasta forum för samråd med det civila samhällets organisationer. Utöver de fasta forumen för samråd anordnade Regeringskansliet också under 2014 ett stort antal möten (konferenser, hearings, m.m.) för samråd med det civila samhällets organisationer i specifika frågor. Ett stort antal organisationer har medverkat.

PRINCIPEN OM MÅNGFALD

● Åtaganden

Att

- verka för att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i organisationer samt utföra frivillighetsarbete.
- verka för att fri konkurrens råder på så sätt att idéburna organisationer kan konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården.
- fortsatt främja en mångfald av utförare inom hälso- och sjukvården och socialtjänstens omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning.
- verka för att minska statlig styrning som försvårar för mindre aktörer att verka på lika villkor.
- bejaka och främja den mångfald som den ideella sektorn erbjuder.

● Åtgärder

Att

- i dialog med t.ex. myndigheter, kommuner och landsting, sprida goda exempel om

de idéburna organisationerna inom det sociala området.

- i samspel med idéburna organisationer kontinuerligt verka för att demokrati och de mänskliga rättigheterna stärks.
- stimulera utvecklandet av metoder för mångfaldsarbete genom och inom idéburna organisationer.

● Rapportering

VÄLFÄRDSUTREDNINGEN

I mars 2015 tillsatte regeringen en utredning, Valfärdstutredningen, som ska utreda förutsättningarna för och föreslå hur den offentliga finansieringen av privat utförda välfärdstjänster bör regleras. Utredningens syfte är att säkerställa dels att offentliga medel används till just den verksamhet de är avsedda för och på ett sådant sätt att de kommer brukarna till godo, dels att eventuella överskott som huvudregel ska återföras till den verksamhet där de uppstått.

En utgångspunkt i direktiven är att de nya reglerna ska underlätta för idéburna aktörer att driva verksamhet inom välfärdssektorn. Kraven bör utformas på ett sådant sätt att de värnar en mångfald av utförare och att verksamhet inom välfärdssektorn även fortsättningsvis kan bedrivas i olika drifts- och ägarformer.

Utredaren ska även undersöka hur regelverket som styr upphandling av bl.a. sociala tjänster kan förenklas och göras mer flexibelt, samt föreslå insatser för att förbättra förutsättningarna för den idéburna sektorn i välfärden, inom ramen för bl.a. upphandlingsrätten.

INSATSER FÖR ÖKAD MÅNGFALD OCH ENTREPRENÖRSKAP

Tillväxtverket har haft regeringens uppdrag att genomföra riktade insatser inom rådgivning och utbildning i syfte att främja tillväxt och nyföretagande av idéburet företagande inom vård och social omsorg som bedrivs med stöd av lagen om valfrihetssystem (S2013/792/FST). Ett antal projekt har erhållit medel och i rapporten konstateras att det finns strukturella orsaker som hindrar de idéburna vård- och omsorgsföretagen från att växa. Det handlar bl.a. om behov av stöd i affärsutveckling, finansieringssvårigheter, regelverket kring upphandling av varor och tjänster och utestängande attityder och tolkningar.

KONKURRENSFÖRHÅLLANDEN

Konkurrensverket fick i augusti 2013 i uppdrag av regeringen att följa upp landstingens arbete med vårdvalssystemen ur konkurrenssynpunkt och att analysera utvecklingen beträffande mångfalden samt analysera förutsättningarna för kvalitetskonkurrens mellan vårdgivare inom primärvården. Myndigheten konstaterar bl.a. att det finns förutsättningar för kvalitetskonkurrens i stora delar av landet, och att vårdcentraler främst konkurrerar genom rykte, läkartäthet och bemötande.

Arbetsförmedlingen har sedan 2009 haft regeringens uppdrag att i samverkan med Försäkringskassan upphandla rehabilitering och andra typer av stödtjänster för personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av psykisk funktionsnedsättning (A2009/2427/A). Regeringen anser att det är angeläget att de sociala företagens – särskilt de sociala kooperativens – möjligheter att stödja personer

med psykisk funktionsnedsättning tas till vara. Uppdraget kan på detta sätt bidra till att fler sociala företag utvecklas. Regeringen avsatte totalt 150 miljoner kronor för uppdraget, som genomfördes under perioden 2009–2014.

ENGÅNGSMEDEL TILL CIVILA SAMHÄLLETS ORGANISATIONER

Regeringen beslutade den 11 december 2015 om att fördela 105 miljoner kronor till det civila samhällets organisationer i arbetet med flyktingsituationen. Dessa engångsmedel ska stärka organisationernas pågående arbete med både mottagande och etablering. Därutöver har regeringen beslutat om att fördela 75 miljoner kronor till studieförbunden och 20 miljoner kronor till idrottsrörelsen, d.v.s. sammanlagt 200 miljoner kronor. Bidragen ska användas för att stärka organisationernas kapacitet i insatser för asylsökande och arbetet med etablering av nyanlända i den rådande flyktingsituationen. Inom ramen för denna verksamhet ska bidragen bl.a. användas för samverkan och samordning organisationer emellan. Organisationerna ska verka för att medlen så effektivt som möjligt når verksamhet i alla berörda delar av landet. Riks- eller nationella organisationer ansvarar för fördelning av medlen till lokala och regionala verksamheter. Organisationerna ska inkomma med en slutlig ekonomisk redovisning samt en redovisning av vilka resultat som uppnåtts och hur resultaten förhåller sig till med bidragets syfte och ändamål till MUCF senast den 20 december 2016. ■

SKL:s åter- rapportering om åtaganden under år 2015

UR ÖVERENSKOMMELSEN:

Sveriges kommuner och Landsting anser att kommuners, landstings och regioners aktiva insatser spelar en avgörande roll för att stärka civilsamhället som utvecklingskraft

- Vilket med fördel kan uppmärksammas i övergripande utvecklingsstrategier och styrdokument lokalt och regionalt.
- Den nationella Överenskommelsen kan bidra till framväxten av lokala och regionala initiativ till dialog och överenskommelser, som tar hänsyn till de skiftande förhållandena inom kommuner och landsting.

SKL:S ÅTAGANDEN:

Att

- Bidra till att Överenskommelsen blir känd och kan diskuteras inom kommuner, landsting och regioner.
- Ge stöd för att utveckla metoder för dialog, överenskommelser och strategisk samverkan med civilsamhället.
- Synliggöra betydelsen och ge stöd att utveckla samverkan och dialog med civilsamhället i frågor som rör social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling på lokal och regional nivå.
- Bidra till att lokala, regionala och internationella erfarenheter av dialog och överenskommelser kommer att spridas till medlemmarna.

Sveriges Kommuner och Landstings åtaganden under år 2015 genomförs genom projektet Samspel med civilsamhället, SKLs

avdelning för vård och omsorg och genom arbete inom andra enskilda sakområden och i dialog och samverkan med idéburna organisationer. Kunskaper, erfarenhetsutbyte och stöd ges genom seminarier, konferenser, föreläsningar, nätverk, workshops, studiebesök, studieresor och utbildningserbjudanden samt genom publikationer. I arbetet ingår även att bedriva omvärldsbevakning och intressebevakning.

● **Åtagande 1: Bidra till att Överenskommelsen blir känd och kan diskuteras inom kommuner, landsting och regioner.**

SKL har under 2015 varit representerad i den gemensamma arbetsgruppen (GAG) med Anna-Karin Berglund, Avd. för Ekonomi och styrning, Malin Svanberg, Avd. för Ekonomi och styrning, Lena Langlet, Avd. för Ekonomi och styrning samt Eva Westerling, Avd. för Vård och Omsorg.

I samtliga av SKLs aktiviteter för dess medlemmar, samtliga kommuner och landsting, inom området Samverkan med civilsamhälle har kunskap och information förmedlats om Överenskommelsen. SKL har medverkat vid ett flertal tillfällen där den nationella Överenskommelsen inom det sociala området haft en viktig roll eller utgjort en inspiration till lokalt och regionalt utvecklingsarbete. Bland dessa kan nämnas SKLs kunskapsseminarium för kommuner och landsting/regioner: "Aktuellt om dialog och samverkan med civilsamhället"; Genomförande av workshop om överenskommelsearbete under en nationell konferens i social hållbarhet i Malmö i maj; I samarbete med Göteborgs sociala resursför-

valtning genomförande av utbildningsdag för samtalsledare i GBG stad i juni; föreläsning för Göteborgs stads förvaltningschefer och bolagschefer om ledarskap och tillit i komplexa situationer i juni; föreläsning om nya trender och samverkansrelationer med civilsamhället vid MUCFs utbildning för kommun- och landstingstjänstemän i september. Medverkan vid tvådagarsseminariet: "Samverkan för ett levande kulturarv i Västra Götaland" i september; Medverkan vid Temaseminarium: "Civilsamhällets roll för social hållbarhet" i november; Medverkan vid VGRs seminarium "Dialog för att vi tillsammans ska kunna hitta lösningar för de flyktingar som kommer till vår region" i december månad.

SKL har verkat för att lokala och regionala överenskommelser ska kunna vara ett viktigt verktyg vid nya utmaningar som uppstår. Däribland kan nämnas att SKL pratat om överenskommelser inom ramen för sitt arbete mot radikaliserings och våldsbejakande extremism samt vid nätverksträffar för kommuner och regioner som arbetar med utsatta EU-migranter.

● **Åtagande 2: Ge stöd för att utveckla metoder för dialog, överenskommelser och strategisk samverkan med civilsamhället.**

Nätverket CIVSAM Kommuner har genomförts med tre tillfällen. Träff 1 genomfördes på tema "Civilsamhället och välfärden"; träff 2 under temat "Civilsamhället som utvecklingskraft" samt träff 3 med tema "Civilsamhället och det sociala kontraktet" "Nätverket syftar till att stödja förtroendevalda och tjänstemän som är engagerade i att utveckla samverkansrelationer med civilsamhället i kommun eller landsting/region. Det kan röra sig om att

utveckla dialog och medskapande, överenskommelser, nya samverkansrelationer och avtalsrelationer med civilsamhällets organisationer och aktörer. Under träffarna varvas ny kunskap och forskningsrön, erfarenhetsutbyte och reflektion för ett gemensamt lärande.

Under 2015 arrangerade SKL en tredagars utbildning i Medskapande Ledarskap i praktiken. Utbildningen syftade till att förmedla grundläggande förhållningssätt och praktik i hur man kan utveckla medskapande i samtal, möten och gemensamma processer, att bidrar till att bygga tillit och goda samverkansrelationer tillsammans med brukare/patienter, civilsamhällets organisationer och andra intressenter i lokalsamhället. Utbildningen riktar sig till förtroendevalda och tjänstemän i kommuner och landsting/regioner, företrädare för kommunala verksamheter, likväl som till samarbetspartners i det civila samhället.

I februari 2015 ordnade SKL tillsammans med Forum -idéburna organisationer med social inriktning en heldags workshop på temat Samverkan. Denna dag genomfördes tillsammans med offentliga och idéburna aktörer i Västerbotten och var en del av KIM-projektet. Detta projekt har också sammanställt en erfarenhetsskrift som innehåller goda exempel på samverkan från regional och lokal nivå.

● **Åtagande 3: Synliggöra betydelsen och ge stöd att utveckla samverkan och dialog med civilsamhället i frågor som rör social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling på lokal och regional nivå.**

SKL har under 2015 vid två tillfällen medverkat i konferenser kring socialt hållbar utveckling.

Under 2015-2016 deltar SKL i samarbete med Göteborgs stadsdel Norra Hisingen i EU-projektet "Creating space for abundant communities" som syftar till att stödja socialt hållbar utveckling i stadsdelen genom att bygga tillit och goda samverkansrelationer mellan kommunen och civilsamhället genom ett flerdagarsseminarium, ett sk. "learning village".

● **Åtagande 4: Bidra till att lokala, regionala och internationella erfarenheter av dialog och överenskommelser kommer att spridas till medlemmarna.**

SKL har under 2014 varit medförfattare till Europarådets rapport med arbetstiteln: "Partnerships between local and regional authorities and civil society to foster active citizenship and citizen participation". Rapporten utgör en uppföljning av hur den Europeiska Koden används med tanke att utveckla dess potential. I sammanhanget diskuteras överenskommelser med civilsamhället, bl.a. den svenska, som ett verktyg för att utveckla dialog och goda samverkansrelationer. Rapporten antogs i Europarådets kommun- och regionkongress i oktober 2015. ■

Samordnings- gruppens och den idéburna partens åter- rapportering om åtaganden under 2015

INLEDNING

I Överenskommelsen, s. 12, står att "Uppföljning och utvärdering av Överenskommelsen ska ske kontinuerligt när det gäller åtaganden, åtgärder och resurser till den ideella sektorn." I regeringens beslut om riktlinjer för uppföljning (Dnr IJ2009/2397/UF) beskrivs att Gemensamma arbetsgruppen varje år ska "samla in parternas respektive delrapporter om åtaganden och åtgärder".

Det står vidare: "I en årlig rapport ska arbetsgruppen redovisa hur respektive parts åtaganden och åtgärder har implementerats och följts upp. Den årliga rapporten ska bygga på respektive parts delrapporter om uppföljningen av deras egna åtaganden och åtgärder. I denna rapport ska även respektive parts åtgärdsplan för kommande år redovisas. Rapporten ska redovisas i sin slutgiltiga version för året under den årliga uppföljningskonferensen."

Det följande är de idéburna organisationernas rapport för 2015 via Samordningsgruppen.

● Bärande idé 2015

Temat för året 2015 har varit mötesplatser. Den bärande tanken bakom detta har varit att Överenskommelsens värderingar och principer måste nå fler delar av parterna än tidigare. För regeringen betyder det fler delar av departementen och de statliga myndigheterna. För Sveriges kommuner och landsting betyder det dels fler personer inom den egna organisationen men också fler kommuner och landsting i sig själva.

För oss idéburna organisationer betyder det att fler än bara vi som är valda att sitta i Samordningsgruppen nås av samtalen och principerna i Överenskommelsen.

Detta arbete är för oss det centrala temat i denna rapport och vi menar att många av de aktiviteter som vi här beskriver är pusselbitar i en helhet som på allvar börjat vidga överenskommelsernas cirklar till allt fler.

NATIONELLT

Under principen om långsiktighet finns följande åtagande:

”- ta initiativ till ett gemensamt arbete mellan staten, idéburna organisationer och Sveriges Kommuner och Landsting, med uppgift att följa Överenskommelsens genomförande, medverka till utvärdering och fortsatt utveckling, samt i övrigt etablera tidiga konsultationer i frågor av gemensamt intresse.”

● Deltagande i sakrådsprocessen med regeringen

Under hösten har Regeringskansliet, genom statssekreterare Per Olsson Fridh, inlett en process som syftar till att utveckla former för samråd mellan Regeringen och idéburna sektorer. Bakgrunden är att regeringen vill hitta nya sätt att samtala med idéburna sektorer om sakfrågor. Utgångspunkten är de sex principerna för politiken för det civila samhället och den Europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen. Delar av SOG har tillsammans med ca 100 organisationer deltagit i

processen, som under hösten bestod av två hearings. En modell för ”sakråd” ska under våren 2016 testas i form av ett antal pilotprojekt. Redan i november och december har Per Olsson Fridh initierat en dialog med idéburna organisationer, där formen utgår från den nya sakrådsmodellen. Temat för sakrådet har varit flyktingmottagandet och idéburna organisationers roll i detta.

● Myndighetsturnén;

Idéburna organisationer, både som enskilda organisationer och som representanter från Samordningsgruppen har deltagit i den myndighetsturné som Gemensamma arbetsgruppen har fattat beslut om och kansliet organiserat. Vi konstaterar att mötena haft olika karaktär och att turnén får ses som ett försök att hitta former för att vidga samtalet utifrån Överenskommelsen.

Alla samtalen har ökat kunskaper och vidgat perspektiv hos både organisationsföreträdare och handläggare på myndigheter. Men vi vill nu lyfta fram den mest konkreta effekten av dessa samtal; att det nu är på gång ett nytt format för att ge idéburna organisationer chansen att ge sina synpunkter på konsekvensutredningar kring offentlig regelgivning. Överenskommelsen kanske kan bli en knutpunkt för inflöde till konsekvensutredningarna. Det kom upp under mötet på Tillväxtverket som ett uppdrag kring detta. Vi hoppas att vi tillsammans med Tillväxtverket ska kunna ta steg under 2016 för att starta det konkreta arbetet. Målet är att infoga idéburna organisationers uppfattningar om effekter av regelförändringar innan politiska beslut fattas.

● **Internationellt: Social inclusion & Poverty Reduction DG Employment, social affairs & inclusion anordnad av EU-kommissionen.**

En av de idéburna parterna, Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner, har under året deltagit i hearings och workshops på temat "cooperation to integrate most deprived people at the local level" som anordnats av Europeiska kommissionen, DG Employment, social affairs & inclusion. Huvudsakligt fokus har varit på romsk inkludering - hur medlemsländerna arbetar med frågan nationellt, regionalt och lokalt, NGO:s och/eller offentliga institutioner. Europeiska Socialfonden används i flera medlemsländer för att finansiera projekt för romsk inkludering genom olika arbetsintegrerande åtgärder, socialt företagande etc. Sverige skiljer sig i detta avseende då socialfondsmedel endast får användas till att finansiera projekt som riktar sig till medborgare som är folkbokförda i Sverige. Vid senaste mötet i Bryssel i december, deltog Pernilla Baralt, statssekreterare under Åsa Regnér Socialdepartementet. Svenska regeringen fick kritik för alltför ensidigt fokus på arbetet i fattiga EU-migranternas hemländer Bulgarien och Rumänien. Flera av de romska aktivisterna och NGO:s verksamma i Rumänien och Bulgarien undrade varför arbetsintegrerande och sociala insatser inte kunde göras i Sverige.

● **PIACS-projektet, process, mål, parter**

Våren 2015 utlyste ESF-rådet en nationell förstudie om Civilsamhällets och den sociala ekonomins bidrag till den nationella arbetsmarknadspolitiken. Flera av de organisationer

som signerat Överenskommelsen och avtalet om samverkan ingår i de två förstudier som beviljats och som löper november -15 tom okt -16. Det ena projektet, CIA (civilsamhälle, integration och arbete) drivs/samordnas genom Forum och det andra, PIA (partnerskapet för ett inkluderande arbetsliv) drivs/samordnas av Coompanion. De två projekten leds av en gemensam styrgrupp. När projektet i sin helhet benämns används namnet "Partnerskap för integration och arbetsmarknad genom det civila samhället/social ekonomi". (PIACS). PIACS ska resultera i att 15-25 projektidéer arbetas fram i breda partnerskap. Dessa idéer ska ge underlag till ESF-utlysningar för genomförandeprojekt och lägga grunden för ett fungerande fortsatt samarbete i partnerskap gentemot ESF. Deltagande organisationer är Sensus Stockholm Gotland, Tollare folkhögskola IF Metall, Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner, Spånga blåband/Blå vägen, Stiftelsen Stockholms folkhögskola, ABF, Röda Korset, Sveriges Kommuner och Lands-ting, Hela Sverige Ska Leva, Verdandi NÄTVERKET - Idéburen sektor Skåne, Tanke & Handling, Riksidrottsförbundet/SISU idrottsutbildarna, Region Östergötland, LSU, Vägen ut! Kooperativen/Skoop, Famna, IOGT-NTO, Hela Människan, RFHL, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Tillväxtverket och MUCF.

● **Demokratisering utan dialog**

Kulturdepartementets tjänstemän får av regeringen uppdrag att utforma ett förslag som handlar om ökat valdeltagande i särskilt utsatta områden i landet. Syftet är genom projektmedel öka den lokala demokratin i samverkan med civilsamhället. Vi får ingen

(förutom ett litet möte mellan Lotta Johansson och Daniel Wohlgemuth som är ansvarig tjänsteman på dep) chans till att diskutera varför och hur. Istället upprepas misstaget som gjorts många gånger tidigare, att beslut fattas ovanifrån utan dialog: "På kulturdepartementet pågår ett arbete som kallas Rum för demokrati. Detta är resultatet av regeringens vilja att öka närvaron och möjligheterna att delta i de demokratiska processerna. Denna satsning kan innebära medel för idéburna, som sedan skapar fysiska/geografiska rum för demokrati," Förslaget resulterade i en utlysning genom MUCF i oktober 2016.

REGIONALT/LOKALT

● Överenskommelsen och Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Följande åtagande finns i Överenskommelsen under principen om dialog:

"Att

- söka utveckla effektiva samverkansformer lokalt och regionalt"

Överenskommelsen är en yttre ram inom vilken samhällsaktörer tillsammans definierar sin generella samverkansrelation. Aktörerna skapar en gemensam kultur för samverkan. "Men vad betyder detta i praktiken?" undrar den nyfikne. En effekt överenskommelserna har haft är framväxten av konceptet idéburna offentliga partnerskap. En ny samverkansform för konkret verksamhet. Fler och fler kommuner, landsting och regioner ingår IOP om olika typer av verksamhet med idéburna organisationer av olika slag.

Som en del av följande åtagande i Överenskommelsen...:

- "få ökad förståelse för betydelsen av de lokala idéburna organisationerna och dess uppgift för demokratiska värden som granskare, företrädare, opinionsbildare och producent av sociala tjänster. "
- ...har representanter för den idéburna parten medverkat i den utbildning som MUCF och Ersta/Sköndals högskola arrangerat 2014 och 2015. Utbildningen har riktat sig till offentliga tjänstemän i stat och kommuner.

Under året har också de båda överenskommelsernas (Integration och Sociala) idéburna representanter (Lotta Johansson, Ludvig Sandberg, Julio Fuentes och Jan Runfors) mötts vid flera tillfällen för att diskutera gemensamma frågeställningar och hur vi kan samarbeta kring Överenskommelserna.

● Besök och möten, regionalt och lokalt:

Följande åtagande finns i Överenskommelsen under principen om dialog:

"Att söka utveckla effektiva samverkansformer lokalt och regionalt"

- Lotta Johansson, Nordanstig,
- Lotta Johansson, Västra Götaland
- Ludvig Sandberg, Karlstad
- Ludvig Sandberg, Borås
- Länsbygderådet Stockholm konferens 5/5 om vad överenskommelserna betyder regionalt och lokalt

Lotta Johansson meddelar att dialogprocessen i Västerbotten och Norrbotten fortsätter,

men har stött på problem i det senare fallet. Göteborg om organisationernas handlingsplan inom lokala den lokala överenskommelsen.

Medverkan vid Brottsofferjourerna Sveriges riksstämman i Sollentuna 30/5 där aktiva i jouter från hela landet deltog, handlade om att berätta om överenskommelserna och IOP.

INTERNT ARBETE

Årligt möte hölls i februari samt ett öppet möte under hösten.

www.overenskommelsen.se har under 2015 fått en ny avdelning. En del av webbplatsen där olika verksamhetsområden beskrivs; "Barn och ungdomar", "Äldre", "Funktionsnedsättning", "Missbruk", "Brottsoffer", "Vård av närstående" och "Arbetsmarknad". Detta gjordes för att skapa en närmare och tydligare koppling mellan Överenskommelsens uppdrag och de organisationer och offentliga aktörer som är verksamma inom det sociala fältets olika områden. Idén att göra på detta sätt kom från Samordningsgruppen och vi var aktiva i framtagandet av den. Jämförelser mellan de sex områdena ska kunna göras. Frågor av typen: "Hur fungerar samverkan mellan det offentliga och idéburna organisationer på det område där vi är aktiva?" eller "Varför har vi på vårt område ingen samrådsfunktion, som de har inom det där området?" ska kunna ställas. Målet är att stimulera utveckling av allt bättre samrådsfunktioner.

Samordningsgruppen har också under året drivit arbetet med att försöka hitta så kallade case för att utifrån dem söka hitta effekter av dialog och samverkan inom ramen för

arbetet med Överenskommelsen. Exempel där dialog, samverkan fungera och inte fungera och vad det kan leda till i myndighetsbeslut. Exempel vi vill titta på är EU:s strukturfonder; i vilken dialog tillsätts partnerskapen (ingen), hur påverkar/vilket inflytande har den Ideburna sektorn i nationella och regionala skrivningar (ytterst liten) – till skillnad från Leadermetoden inom LLU. Nya Leader-områden formas i Sverige, 44 st. Utformandet av dem har i samtliga områden i landet skett i tidig dialog, partnerskapsträffar och skrivningar för handlingsplaner. 2016 års tematiska studie baseras på detta arbete.

Vid halvårsskiftet beslutade den Gemensamma arbetsgruppen att avsätta resurser för Ideburnas arbete i gruppen. En deltids-tjänst skapades för att arbeta med Ideburnas nyhetsbrev, hemsida, planering och uppföljning av öppna och årliga möten. Lina Rengius Persson har den tjänsten med placering på kansliet.

● Aktiviteter under 2015

Idéburna organisationer har under 2015 skapat en mycket stor mängd aktiviteter som på olika sätt är vårt bidrag till att leva upp till de åtaganden som finns i Överenskommelsen. Och det är de idéburna organisationerna som kollektiv som är part till den nationella Överenskommelsen.

Följande tre av de 20 åtagandena i Överenskommelsen ger en bild av vad de handlar om:

- "informera och utbilda samhället om betydelsen av en stark idéburen sektor, självständig, granskande, opinionsbildande, intresseföreträdande och tjänsteproducerande."

- ”öka samverkan mellan idéburna organisationer verksamma inom hälso- och sjukvård och social omsorg.”
- ”aktivt kommunicera sin och den idéburna sektorns verksamhet och därigenom uppmuntra till ökat ideellt engagemang.”

Listan nedan är sammanställd utifrån Forums webbkalendarium (www.socialforum.se) och innehåller olika typer av aktiviteter. Dessa är förstas bara en mycket liten andel av allt det arbete som genomförs, men de får här symbolisera det engagemang som människor och organisationer varje dag lägger ned. Dessa sammanhang vänder och vrider på olika frågor som har att göra med organisering av människor engagemang, ger information etc och är därför rimliga att berätta om som en uppföljning av våra åtaganden i Överenskommelsen. ■

AKTIVITET	ARRANGÖR	PLATS	DATUM
Boklanserings-AW för Demokratimodellen	Trinambai	Västra Götalands län	22/05/2015
Idéburet offentligt partnerskap på allas läppar - medlemslunch!	Forum - idéburna organisationer med social inriktning	Stockholms län	12/05/2015
Diskutera civilsamhällets utmaningar	Alma Folkhögskola	Stockholms län	23/04/2015
Jubileumskonferens 16-17 juni	Ersta Sköndal högskola	Stockholms län	16/06/2015
Utbildning i samhällsorganisering	Citizens Sweden	Stockholms län	07/03/2015
Utbildning i samhällsorganisering	Citizens Sweden	Stockholms län	05/03/2015
Medlemslunch: Föreningslivet har ju alltid sysslat med sociala innovationer	Forum - idéburna organisationer med social inriktning	Stockholms län	03/03/2015
Att leda frivilliga i föreningslivet - steg 1	Volontärbyrå	Västmanlands län	09/05/2015
Eldsjäl? Har du papper på det?	Forum - idéburna organisationer med social inriktning och LSU	Stockholms län	28/01/2015
Yalla Trappan, så gjorde vi	Yalla Trappan	Skåne län	28/01/2015
Grundkurs i Medlemsmodellen	Trinambai	Stockholms län	11/03/2015
Fördjupningskurs i medlemskommunikation	Trinambai	Stockholms län	12/03/2015
Forums nyhetsbrev nr 1 2015 ges ut	Forum - idéburna organisationer med social inriktning	Stockholms län	21/01/2015
Att leda frivilliga i föreningslivet - steg 1 och 2	Volontärbyrå Stockholm	Stockholms län	14/02/2015
Att leda frivilliga i föreningslivet steg 1 och 2	Volontärbyrå	Västra Götalands län	17/04/2015
Kommunalt och idéburet medskapande	KIM-projektet	Västerbottens län	28/01/2015
Social Innovation - nytänkande väg till hållbar tillväxt!	Coompanion Västerbotten	Västerbottens län	29/01/2015

AKTIVITET	ARRANGÖR	PLATS	DATUM
Frivilligarbete inom och för kyrkan - en lösning på de problem som kyrka och samhälle står inför?	Forum, Svenska kyrkan, Ideellt forum och Uppsala universitet	Stockholms län	15/12/2015
Där vetenskap och ideologi möts	SSNF	Stockholms län	10/12/2015
Alla kan engagera sig, ett seminarium om den psykiska funktionsnormen	Volontärbyrån i Stockholm	Stockholms län	26/11/2015
Seminarium: Religiös organisering - en kraft mot våld	Morgonforum	Stockholms län	19/11/2015
Åldersmaktsordningen och ungas engagemang, ett seminarium om åldersnormen	Volontärbyrån i Stockholm	Stockholms län	13/11/2015
Religiös organisering - en kraft mot våld. - Draft	Morgonforum	Stockholms län	17/12/2015
Digital strategi - Masterclass med Beate Sörum	FRIL, frivilligorganisationernas insamlingsråd	Stockholms län	28/10/2015
SeminariumBySBF 2015	Svenska Brukarföreningen	Stockholms län	23/09/2015
Hamiltonseminarium 2015 - Etik och migration	Ersta Sköndal högskola	Stockholms län	25/09/2015
Vad händer med civilsamhällets grundfinansiering?	Forum - idéburna organisationer med social inriktning	Gotlands län	29/06/2015
Att driva företag i ideell regi - från ineffektiv affärsverksamhet till socialt företag. Hur då?	Forum - idéburna organisationer med social inriktning	Gotlands län	29/06/2015
Idémotorn som löser sociala utmaningar	Forum - idéburna organisationer med social inriktning	Gotlands län	29/06/2015
Om det som får eldsjälarna att brinna	Forum - idéburna organisationer med social inriktning	Gotlands län	29/06/2015
Science café: Den här gamla trasan?	Medveten Konsumtion	Stockholms län	31/05/2015
Ledarskapsutbildning - Att leda frivilliga i föreningslivet	Volontärbyrån i Stockholm	Stockholms län	14/11/2015
Ledarskapsutbildning - Att leda frivilliga i föreningslivet	Volontärbyrån i Stockholm	Stockholms län	03/10/2015
Boklanseringsfrukost för Demokratimodellen	Trinambai	Stockholms län	27/05/2015

Ur Överenskommelsens uppdrag:

Överenskommelsens övergripande mål är att:

- stärka de idéburna organisationernas självständighet och oberoende roll som röstbärare och opinionsbildare
- stödja framväxten av en mångfald av utförare inom hälso- och sjukvård och omsorg

Tre aktiviteter ska genomföras av den gemensamma arbetsgruppen (GAG) årligen:

- konferens
- tematisk studie
- årlig återrapportering

